

9 Μαρτίου, 1993

[ΠΙΚΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΚΑΙΤΗ ΟΡΦΑΝΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΜΕΣΩ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΆΛΛΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 793/91)

Συνταγματικό Δίκαιο — Σύνταγμα — Άρθρο 23.8(γ) — Διάταγμα Επίταξης — Απαγορεύεται επίταξη της ίδιας περιουσίας για περίοδο πέραν των τριών ετών — Δημόσια ωφέλεια δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο απόκλισης από τα Συνταγματικά θέσμια — Διενέργεια πράξης έξω από τα Συνταγματικά πλαίσια αποτελεί λόγο ακύρωσής της.

5

Επίταξη Ακίνητης Ιδιοκτησίας — Διενεργήθηκε σε συνάρτηση με την έκδοση διατάγματος απαλλοτριώσεως, το οποίο ακυρώθηκε με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου — Με την ακύρωση εξέλειπε το έρεισμα για την επίταξη, γεγονός που στοιχειοθετεί λόγο ακύρωσής της.

10

Με την προσφυγή αυτή προσβλήθηκε διάταγμα με το οποίο επιτάσσεται ακίνητη ιδιοκτησία των αιτητών για τέταρτη συναπτή ετήσια περίοδο. Οι αιτητές ισχυρίστηκαν πως το διάταγμα αντίκειται στις διατάξεις του Άρθρου 23.8(γ) του Συντάγματος.

15

Το Ανώτατο Δικαστήριο ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

Με το πιο κάτω απόσπασμα στην υπόθεση *Republic v. Vassiadou*, το Δικαστήριο συνόψισε τη θέση του ως προς τη δυνατότητα παράτασης της επίταξης για περίοδο πέραν των τριών χρόνων:-

20

1. "Με απλή γλώσσα καθορίζεται από το Σύνταγμα ότι καμιά πε-

5 ριουσία δεν μπορεί να επιταχθεί για περίοδο πέραν των τριών
 χρόνων. Υπό το φως του σαφούς και αναντίλεκτου κειμένου
 του Συντάγματος δε θα εξυπηρετούσε κανένα σκοπό να προ-
 10 σπαθήσει το Δικαστήριο μέσα από οποιαδήποτε ερμηνευτική
 διαδικασία να ανευρεί τη σημασία των σχετικών Συνταγματι-
 κών Διατάξεων. Το Άρθρο 23.8(γ) απαγορεύει την επίταξη περι-
 ουσίας για οποιοδήποτε σκοπό και υπό οποιοδήποτε πρόσχημα
 για περίοδο πέρα των τριών ετών. Εάν η επιτάσσουσα αρχή έχει
 15 ανάγκη του κτήματος για μακρύτερη περίοδο τότε πρέπει να κα-
 ταφύγει στην απαλλοτριώσή του. Το Δικαστήριο παρατήρησε
 ότι, παράταση της περιόδου επίταξης για περισσότερο από τρία
 χρόνια αναπόφευκτα θα οδηγούσε στην ερινόηση υποκατάστα-
 του της αναγκαστικής απαλλοτριώσης, κατά παράβαση των δια-
 τάξεων του Άρθρου 23 του Συντάγματος στο σύνολό του.

20 Η δημόσια ωφέλεια δεν μπορεί να διαχωριστεί από τα Συνταγ-
 ματικά θέσμια ούτε μπορεί να αναληφθεί εξουσία έξω από το
 Συνταγματικό πλαίσιο. Αποκλειστική πηγή εξουσίας για τη Δι-
 οίκηση, όπως και για τον καθένα, αποτελεί το Σύνταγμα και οι
 25 Νόμοι της Πολιτείας. Η διενέργεια πράξης έξω από τα Συνταγ-
 ματικά πλαίσια συνιστά ξεχωριστό λόγο για την ακύρωσή της,
 όπως ρητά ορίζεται στο Άρθρο 146.1 του Συντάγματος. Η επί-
 δικη πράξη πρέπει να ακυρωθεί επειδή απολήγει στην παράτα-
 ση της επίταξης για περισσότερο από τρία χρόνια.

30 2. Συντρέχει όμως και δεύτερος λόγος για την ακύρωση της πράξης.
 Η επίταξη, όπως είναι παραδεκτό, δεν είχε διενεργηθεί για την
 εξυπηρέτηση πρόσκαιρων σκοπών δημόσιας ωφέλειας αλλά σε
 συνάρτηση με την έκδοση διατάγματος για την απαλλοτριώση του
 35 κτήματος. Ουσιαστικά η γη των αιτητών επιτάχθηκε για την απο-
 φυγή επιβράδυνσης στην κατασκευή των προβλεπομένων από το
 διάταγμα απαλλοτριώσης έργων. Η απαλλοτριώση έχει ακυρω-
 θεί. (Βλ. *Συμεού ν. Δημοκρατίας*). Η ακύρωση διοικητικής πρά-
 ξης επενεργεί αναδρομικά και έναντι πάντων. Με την ακύρωση
 40 έχει εκλείψει και το έρεισμα για την επίταξη, οπότε αν εκβαρθερώ-
 θηκε και το θεμέλιο της απόφασης, διαπίστωση που στοιχειοθετεί
 και δεύτερο λόγο για την ακύρωση του επίδικου διατάγματος.

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα.

40

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Vassiadou v. Republic (1986) 3 C.L.R. 955,

HadjiIosif and Others v. Republic (1987) 3 C.L.R. 957,

HadjiIosif and Others v. Republic (1987) 3 C.L.R. 1567,

Republic v. Vassiadou (1987) 3 C.L.R. 860,

5

Συμεού ν. Δημοκρατίας (1992) 4 Α.Α.Δ. 4438.

Προσφυγή.

10

Προσφυγή εναντίον διατάγματος των καθ' ων η αίτηση με το οποίο επιτάσσεται ακίνητη ιδιοκτησία των αιτητών για τέταρτη συναπτή ετήσια περίοδο.

Α. Σ. Αγγελίδης, για τον Αιτητή.

15

Γλ. Χ"Πέτρου, Ανώτερος, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

20

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Οι αιτητές προσβάλλουν διάταγμα με το οποίο επιτάσσεται ακίνητη ιδιοκτησία τους για τέταρτη συναπτή ετήσια περίοδο και επιδιώκουν την ακύρωση του ως αντικείμενου προς τις διατάξεις του άρθρου 23.8 (γ) του Συντάγματος που απαγορεύουν την επίταξη ιδιοκτησίας για περίοδο πέραν των τριών ετών.

25

Ο Δικαστής Κούρρης στη *Vassiadou v. Republic* (1986) 3 C.L.R. 955 έκρινε ότι η παράταση της επίταξης ακίνητης ιδιοκτησίας για περίοδο που υπερβαίνει τα τρία χρόνια προσκρούει στις προαναφερθείσες διατάξεις του Συντάγματος και είναι νομικά ανέφικτη. Στην απόφαση επισημαίνεται ότι επίταξη για μεγαλύτερη χρονική περίοδο προσεγγίζει την αποστέρωση ιδιοκτησίας η οποία βάσει των προνοιών του άρθρου 23.4 του Συντάγματος μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την απαλλοτρίωσή της.

30

35

Ανάλογη υπήρξε και η προσέγγιση του Δικαστή Δημητριάδη στην *HadjiIosif and Others v. Republic* (1987) 3 C.L.R. 957. Στην *HadjiIosif and Others v. Republic* (1987) 3 C.L.R. 1567 ο Δικαστής Στυλιανίδης τόνισε ότι ο περιορισμός που θέτει το άρθρο 23.8 (γ) του Συντάγματος για το ανώτατο χρονικό όριο της επίταξης δεν μπορεί να παρακαμφθεί είτε με την παράταση προυπάρχοντος διατάγματος ή με την έκδοση νέου.

40

Η Δημοκρατία ζήτησε την άδεια του Δικαστηρίου να αποσύρει την έφεση που άσκησε εναντίον της απόφασης του Δικαστή Κούρρη στη *Vassiadou* (ανωτέρω) γεγονός που αφεαυτού παρέχει κάποια ένδειξη αδυναμίας υποστήριξης του αντιθέτου απ' 5 ότι αποφασίστηκε πρωτόδικα. Η πλειοψηφία του Ανώτατου Δικαστηρίου ενέκρινε το αίτημα για απόσυρση οπότε η έφεση απορρίφθηκε. Προσωπικά έκρινα ότι το αίτημα για απόσυρση της έφεσης έπρεπε να απορριφθεί και προχώρησα στη διερεύνηση της ουσίας της έφεσης - *Republic v. Vassiadou* (1987) 3 10 C.L.R. 860. Το πιο κάτω απόσπασμα (σελ. 867) συνοψίζει τη θέση μου ως προς τη δυνατότητα παράτασης της επίταξης για περίοδο πέραν των 3 χρόνων:-

"In plain language it is laid down in the Constitution that no 15 property can be requisitioned for longer than three years. Faced with such clear and unambiguous language, it would be wholly unprofitable to attempt by any process of interpretation to extract its meaning. Article 23.8(c) prohibits the requisition of property for any given purpose and under whatever guise for 20 longer than three years. If the Acquiring Authority has need of the property for a longer period, they must resort to compulsory acquisition. As the learned trial Judge rightly observed, with respect, prolongation of the period of requisition beyond three years would inevitably lead to the 25 improvisation of a substitute for compulsory acquisition in defiance to the provisions of article 23 of the Constitution viewed as a whole. I would, therefore, dismiss the appeal."

Σε μετάφραση:-

30 "Με απλή γλώσσα καθορίζεται από το Σύνταγμα ότι καμιά περιουσία δε μπορεί να επιταχθεί για περίοδο πέρα των τριών χρόνων. Υπό το φως του σαφούς και αναντίλεκτου 35 κειμένου του Συντάγματος δεν θα εξυπηρετούσε κανένα σκοπό να προσπαθήσουμε μέσα από οποιαδήποτε ερμηνευτική διαδικασία να ανεύρουμε τη σημασία των σχετικών συνταγματικών διατάξεων. Το άρθρο 23.8(γ) απαγορεύει την επίταξη περιουσίας για οποιοδήποτε σκοπό και υπό οποιοδήποτε πρόσχημα για περίοδο πέραν των τριών ετών. Εάν η επιτάσ- 40 σσουςα αρχή έχει ανάγκη του κτήματος για μακρύτερη περίοδο τότε πρέπει να καταφύγει στην απαλλοτρίωσή του. Όπως ο ευπαιδευτος Δικαστής ορθά παρατήρησε, λέγω με σεβασμό, παράταση της περιόδου επίταξης για περισσότερο από τρία χρόνια αναπόφευκτα θα οδηγούσε στην επινώση υποκατά-

στατου της αναγκαστικής απαλλοτριώσης κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 23 του Συντάγματος στο σύνολό του. Επομένως θα απέρριπτα την έφεση."

Ο δικηγόρος της Δημοκρατίας υποστήριξε την εγκυρότητα του 5
 διατάγματος επικαλούμενος την ωφελιμότητα των έργων δημό-
 σιας ωφέλειας που η επίταξη κατέστησε δυνατή. Η θέση αυτή κρί-
 νεται νομικά απαράδεκτη. Η δημόσια ωφέλεια δεν μπορεί να δια-
 χωριστεί από τα συνταγματικά θέσμιμα ούτε μπορεί να αναληφθεί 10
 εξουσία έξω από το συνταγματικό πλαίσιο. Αποκλειστική πηγή
 εξουσίας για τη Διοίκηση, όπως και για τον καθένα, αποτελεί το
 Σύνταγμα και οι νόμοι της Πολιτείας. Η διενέργεια πράξης έξω
 από τα συνταγματικά πλαίσια συνιστά ξεχωριστό λόγο για την 15
 ακύρωσή της, όπως ρητά ορίζεται στο άρθρο 146.1 του Συντάγμα-
 τος. Η επίδικη πράξη πρέπει να ακυρωθεί επειδή απολήγει στην
 παράταση της επίταξης για περισσότερο από τρία χρόνια.

Συντρέχει όμως και δεύτερος λόγος για την ακύρωση της 20
 πράξης. Η επίταξη, όπως είναι παραδεκτό, δεν είχε διενεργηθεί
 για την εξυπηρέτηση πρόσκαιρων σκοπών δημόσιας ωφέλειας
 αλλά σε συνάρτηση με την έκδοση διατάγματος για την απαλλο-
 τριώση του κτήματος. Ουσιαστικά η γη των αιτητών επιτάχθηκε
 για την αποφυγή επιβράδυνσης στην κατασκευή των προβλεπο-
 μένων από το διάταγμα απαλλοτριώσης έργων. Η απαλλοτριώ-
 ση έχει ακυρωθεί. (*Συμεού ν. Δημοκρατίας* (1992) 4 Α.Α.Δ. 25
 4438.) Η ακύρωση διοικητικής πράξης επενεργεί αναδρομικά
 και έναντι πάντων. Με την ακύρωση έχει εκλείψει και το έρει-
 σμα για την επίταξη, οπότεν εκβαρathρώθηκε και το θεμέλιο της
 απόφασης, διαπίστωση που στοιχειοθετεί και δεύτερο λόγο για 30
 την ακύρωση του επίδικου διατάγματος.

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα. Η επίδικη απόφαση ακυ-
 ρώνεται βάσει του άρθρου 146.4 (β) του Συντάγματος.

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα. 35